

tematikmi, logikmi, filozofmi, informatikmi, teoretikmi umelej inteligencie atď. Ukázalo sa, že v určitých oblastiach vedeckého poznania môže logika zohrávať integračnú úlohu.

Príspevky sympózia budú publikované v časopise *Teorie rozvoje vedy*, 1989, č. 1, ktorý vydáva ÚFS ČSAV a VÚ pre VTR.

Ján Dubníčka

INTERDISCIPLINÁRNE SYMPÓZIUM K OTÁZKAM VÝVOJA

Ústav filozofie a sociológie SAV usporiadal dňa 12.—14. decembra 1988 v Domove vedeckých pracovníkov SAV interdisciplinárne sympóziu *Vývoj z hľadiska filozofie a súčasných prírodných vied*.

Sympóziu sa uskutočnilo ako jedna z úloh kontrolovanej etapy HÚ IX-3-7 *Filozoficko-metodologické otázky rozvoja špeciálnych vied*, ktorej koordinátorom je akademik Vojtech Filkorn, a tiež, ako súčasť oponentúry výsledkov riešenia ČÚ IX-3-7/1 *Filozoficko-metodologické problémy prírodovedného poznania* — zodpovedný riešiteľ, PhDr. Ján Dubníčka, CSc. Sympózia sa okrem filozofov zúčastnili zástupcovia jednotlivých prírodovedných disciplín, predovšetkým z pracovísk SAV.

Cieľom interdisciplinárneho sympózia bolo ukázať na jednej strane, ako je rozpracovaná kategória vývoj z hľadiska úrovne rozvoja súčasnej prírodovedy, a teda, ako sú výsledky prírodných vied transformované do obsahu filozofickej kategórie vývoj a na druhej strane, akým spôsobom je kategória vývoj transformovaná do kategoriálneho aparátu jednotlivých prírodných vied, čo na súčasnej úrovni vedeckého poznania je schopná odrážať a zároveň, aké problémy vznikajú jej aplikáciou a transformáciou v prírodovednom poznaní.

Sympóziu otvoril koordinátor HÚ akademik V. Filkorn. Vo svojom úvodnom slove zdôraznil nevyhnutnosť interdisciplinárnej spolupráce filozofov a prírodovedcov pri komplexnom rozpracúvaní filozofických a metodologických problémov prírodovedného poznania.

V rámci rokovania sympózia sa analyzovala filozofická kategória vývoj a jej miesto v systéme pojmov súčasných prírodných vied (PhDr. J. Dubníčka, CSc., ÚFS SAV, Bratislava), syntetická teória evolúcie vo vzťahu k imanentnému zákonu (PhDr. Z. Kiczková, CSc., Katedra filozofie FF UK, Bratislava), princíp vývoja ako jeden zo základných princípov dialektického materializmu (člk. J. Novák, Laboratórium evolučnej biológie ČSAV, Praha), vývoj ako protirečivý proces (doc. PhDr. J. Coufal, DrSc., Katedra filozofie FF UK, Bratislava), svetonázorový a metodologický obsah princípu vývoja (doc. PhDr. B. Jančařík, CSc., ÚML VŠE, Bratislava), niektoré základné súvislosti kategórií vývoj a kauzalita vo vedeckom myslení (PhDr. M. Burica, CSc., ÚFS SAV).

Pozornosť sa venovala niektorým metodologickým otázkam evolučnej teórie (PhDr. J. Švihran, CSc., ÚFS SAV), evolúcii z hľadiska súčasnej fyziky (člk. J. Kremaský, Katedra fyziky EF SVŠT, Bratislava), evolúcii vesmíru z hľadiska súčasnej astronómie (RNDr. J. Štohl, DrSc., Astronomický ústav SAV), niektorým problémom súčasných koncepcií evolúcie vesmíru (doc. PhDr. J. Skalský, CSc., ÚML SVŠT Bratislava), analýze rôznych koncepcií antrop-

ného princípu v súčasnej kozmológii (RNDr. A. H a j d u k, DrSc., Astronomický ústav SAV), ako aj evolúcií z pohľadu súčasnej genetiky (prof. RNDr. J. D u b o v s k ý, DrSc., Katedra genetiky PF UK, Bratislava).

Rozoberala sa matematická teória dynamických systémov a ich možnosti popisu vývojových procesov (RNDr. M. M e d v e d', Matematický ústav SAV), problémy dialektiky zložitosti a vývoja (doc. RNDr. J. Kelemen, CSc., Laboratórium informatiky MFF UK, Bratislava), problémy vývoja bio a technosféry a s nimi späté problémy evolúcie (PhDr. J. L e t a š i, CSc., ÚFS SAV), problémy sociálnej determinácie a jej spätosti s vývojovými procesmi spoločnosti (doc. L. Hohoš, CSc., Katedra marxisticko-leninskej filozofie FFUK, Bratislava), otázky spoločenského pokroku a dynamizácie politiky (doc. PhDr. J. Š k o d á č e k, CSc., Fakulta VŠP ÚV KSČ, Bratislava).

K jednotlivým vystúpeniam sa rozvinula široká neformálna a podnetná diskusia, v ktorej sa hľadali spoločné východiská a ujednocovali sa stanoviská k jednotlivým diskutovaným problémom. Umožnila to predovšetkým tvorivá pracovná atmosféra rokovania.

Sympóziu ukázalo na aktuálnosť danej problematiky, a to nielen z hľadiska filozofie, ale aj špeciálnych vied, na mnohoúrovňové a nejednoznačné chápanie kategórie vývoj. Ukázalo sa, že kritériá určenia kategórie vývoj nemajú jednoznačné a striktné vymedzenia, čo sťažuje komunikáciu medzi filozofmi a vedcami špeciálnovedných disciplín. Zároveň z diskusie vyplynulo, že je nevyhnutné z obsahového aspektu prehodnotiť uvádzané kritériá z hľadiska súčasnej úrovne vedeckého poznania a zosúladiť ich s kritériami súčasných prírodných vied. Ide o to, aby sa kategória vývoj stala funkčnou vo vzťahu k týmto vedám. Tiež bude treba jasnejšie určiť a striktnnejšie vymedziť kritériá vývoja v jednotlivých prírodných vedách, o ktoré by sa mohla oprieť filozofická analýza pri ďalšom spresňovaní obsahu kategórie vývoj. To si však vyžaduje hľadanie ďalších efektívnych spôsobov aktívneho prehlbovania vzájomnej tvorivej spolupráce prírodných technických vied a filozofie.

Ján Dubníčka